

Redaktionelt

År 2000 vil blive husket i læreruddannelsens og den pædagogiske forsknings historie i Danmark. Det var det år, hvor Danmarks Lærerhøjskole, Danmarks Pædagoghøjskole og Danmarks Pædagogiske Institut ved lov blev forenet i en ny institution, Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU). Det var også det år, hvor Folketinget lovgav om kommende Centre for Videregående Uddannelser (CVU), herunder både lærer- og pædagogseminarier. Det er selvsagt ugørligt i dag at vurdere, hvilken betydning de to begivenheder vil få for forskning, skoler og samfund. Men vi kan fastholde nogle af intentionerne. Derfor har vi aftrykt det lovfæstede formål for det nye universitet i årbogens faste rubrik, Nyt og noter – og har tilføjet enkelte oplysninger om de nye institutter. Samtidig gør vi opmærksom på, at Søren Ehlers og Kirsten Kovacs har redigeret en interessant beretning i bogform om lærerhøjskolens sidste tiår, *DLH under forandring. Danmarks Lærerhøjskole 1990-2000*. Den vil blive nærmere omtalt i næste årbog.

Nekrologer dyrker vi ikke i *Uddannelseshistorie*. Men nævnes skal det, at **Poul Dam** døde i år, den 16. juni. Vi nåede at få en interessant samtale med ham i årbogen 1999 om hans politiske og pædagogiske liv. Hans viden – lærdoms-ordet falder i pennen – blev en mangelvare i vort politiske liv, da han forlod Folketinget i 1977. Den kom til gengæld Selskabet til gavn, da han i ti år var et virksomt medlem af årbogens redaktionsudvalg; mange læsere vil huske hans idérigdom som forfatter af både artikler og anmeldelser. Genlæs hans refleksioner omkring B.S. Ingemanns 200-årsdag »Historieundervisning mellem digtning og sandhed« i 1989 eller »Højskolernes dannelsesidealer i 1870erne – illustreret gennem sangbøgerne« i 1991; eller om lærere, vurderet i erindringen, »En kildekritisk note«, 1995.

Vi tør røbe, at det er en indholdsrig årbog, vi præsenterer. **Signe Holm-Larsens** oversigt over årets begivenheder på uddannelsesområdet vidner bl.a. om en usædvanligt omfattende lovgivning. **Christian Glenstrup** dækker både bøger og artikler i sin toårige oversigt over skolehistorisk litteratur. **Keld Grønder-Hansen** lægger ikke skjul på, at Dansk Skolemuseum er en stor succes med masser af forespørgsler, udstillinger, gæster og gaver – samt en helt uundværlig stab af frivillige, som kender skoler og uddannelser i både fortid og nutid. Men han tør også vedstå, at nogle af museets planer kun kan realiseres under forudsætning af nye driftsmidler fra fonde eller fra forlag og andre firmaer, der tjener penge på skoler og midler til undervisning. Gennem sine udstillinger dokumenterer Dansk Skolemuseum vigtige sider af vor kulturhistorie; de giver eksempler og afdækker overvejelser, som vil række langt ind i fremtiden og være med til at forme den.

Årbogens samtalepartner er denne gang tidligere rektor **Anders Østergaard**, en af kemi-undervisningens pionerer i gymnasiet og en mand med erfaringer fra organisationsarbejde. Også spørgsmål om pædagogikum indgår i samtalen.

Lektor **Søren Ehlers** forsvarede i januar 2000 sin disputats på Danmarks Lærerhøjskole: »Ungdomsliv. Studier i den folkeoplysende virksomhed for unge i Dan-

mark 1900-1925«. Vi bringer oppositionsindlæggene fra de to officielle opponenter, **Thyge Winther-Jensen** (Københavns Universitet) og **Vagn Skovgaard-Petersen** (Danmarks Lærerhøjskole). I maj måned forsvarede lektor **Ning de Coninck-Smith** sin disputats ved Syddansk Universitet i Odense: »For barnets skyld. Byen, skolen og barndommen 1880-1914«. Vi har fra den ene officielle opponenter **Bengt Sandin** (Linköping Universitet), fået løfter om trykning af hans opposition. Den forelå ikke ved redaktionens afslutning, men vi glæder os til at kunne bringe den til næste år. Vi henviser samtidig til Dansk Historisk Tidsskrift, hvor **Gunhild Nissen** (Roskilde Universitetscenter) offentliggør sin – ligeledes officielle – opposition.

Rødning og Askov, Cornelius Appel og Ludvig Schrøder. Et spændende og stort set ukendt forløb rulles op i artiklen; den fornyr og nuancerer billedet af to pionerer i folkehøjskolens historie. Artiklens forfatter er fhv. rektor og fagkonsulent i historie **Jacob Appel**.

I år er der gået 100 år, siden et skelsættende dokument blev udsendt den 6. april 1900: det Sthyrskes cirkulære, der skulle vejlede de lokale skolemyndigheder i udformningen af en undervisningsplan; her indførtes den nye anskuelserundervisning. Vi gengiver cirkulæret. Redaktionen har bedt **Lejf Degnbol** undersøge arkivalier og skolehistorisk sammenhæng. Vi bringer hans resultater, der bl.a. omfatter studier i skoleloven 1899 og i betydningen for folkeskolens faglige undervisning i de følgende årtier.

Den skolehistoriske boghøst har været ganske stor – som det afspejles i anmelder-rubrikken: vigtige kildeudgaver, både Førsløv-degnens og biskop Balles optegnelser, forvaltningshistorie, udvikling inden for fagene, skole- og foreningsjubilæer. Det skal nævnes, at Gyldendal i år har udsendt bogen »Min bedste lærer«, under redaktion af forlæggeren selv, Johannes Riis. Ideen var god, og mange bidrag er interessante, f.eks. Kristof Glamanns, Nyboe Andersens og ikke mindst Per Øhrgaards; en enkelt af de øvrige forfattere synes mindre optaget af bogens emne, mere af sine egne pubertetskvaler med kostskolen. Det havde været spændende og nyt, hvis Johannes Riis havde forsøgt en slags konklusion, i hvert fald en refleksion over det evige spørgsmål: hvad er det så, der gør, at en lærer huskes som uforglemmelig god? Den har vi til gode.

Børge Riis Larsen

Vagn Skovgaard-Petersen